

УДК 371.5.016:821.161

**Михальчук Ніна**

ORCID 0000-0003-2761-0303

Кандидат філологічних наук,  
доцент кафедри літератури, методики її навчання,  
історії культури та журналістики,  
Ніжинський державний університет  
імені Миколи Гоголя  
(м. Ніжин, Україна) E-mail: arthur\_tab@ukr.net

**Рудюк Тетяна**

ORCID 0000-0002-3679-5648

Доктор педагогічних наук, доцент,  
професор кафедри української мови,  
методики її навчання та перекладу,  
Ніжинський державний університет  
імені Миколи Гоголя  
(м. Ніжин, Україна) E-mail: rudiukt@gmail.com

## ВИВЧЕННЯ ОНОМАСТИКОНУ ДРАМАТИЧНИХ ТВОРІВ ЛЕСІ УКРАЇНКИ В ШКОЛІ

У статті розглядається питання функціональної значимості літературно-художніх найменувань у процесі шкільного аналізу драматичних творів Лесі Українки на уроках української літератури в десятому класі. Об'єктом дослідження авторів є тексти «Одержима», «Кассандра», «Бояриня», «Лісова пісня».

**Мета** дослідження полягає у вивченні функціональності ономастикону драматичних творів Лесі Українки під час аналізу художніх текстів на уроках української літератури учнями старших класів.

**Методологія дослідження** базується на загальних засадах методики навчання української літератури в старшій школі. Для досягнення цілей статті було використано загальнонаукові (аналіз, синтез, узагальнення) методи, загальнодидактичні та методико-літературознавчі принципи дослідження. Матеріали ґрунтуються на відповідних ономастичних дослідженнях творчості Лесі Українки, зокрема заувагах Т. Крупеньової.

**Наукова новизна.** Стаття присвячена вивченню найпродуктивніших груп онімів у драматичних творах Лесі Українки. Досліджено функціональні можливості антропонімів, топонімів, теонімів та міфонімів як засобів характеристики образів-персонажів літературних творів письменниці. Особливості літературно-художнього ономастикону Лесі Українки вивчаються на прикладі залучення власних найменувань до характеристики образів-персонажів у межах пообразного, словесно-образного та хронотопного шляхів аналізу художнього твору. Запропоновано види діяльності творчого, пошукового та дослідницького характеру, оптимальні для використання в процесі аналізу творчості Лесі Українки як на шкільному занятті з літератури, так і для позакласного читання.

**Висновки.** Проведене дослідження дозволяє констатувати функціональну значимість літературно-художніх онімів у процесі шкільного аналізу драматичного твору. У цілому вирішується проблема залучення літературно-художніх власних назв до процесу роботи над художнім твором через дослідження значень онімів поза текстом та функціональності їх у літературному творі з подальшим порівнянням значень для цілісної оцінки образу-персонажа та драматичних творів загалом.

**Ключові слова:** власна назва, антропонім, топонім, міфонім, драматична поема, драма-феєрія, пообразний аналіз, словесно-образний аналіз, хронотопний аналіз.

**Постановка проблеми.** Літературний ономастикон – предмет активного дослідження вченими мовознавчих та літературознавчих спеціальностей. Проте в методиці навчання літератури назване питання опрацьоване мало, хоча власні найменування мають відігравати концептуальну роль у процесі комплексного аналізу художньому тексту в школі.

**Формування мети статті.** Метою статті є вироблення навчальних рекомендацій для шкільного вивчення ономастикону драматичних творів Лесі Українки учнями старших класів, виходячи із сучасних лінгвістичних та літературознавчих напрацювань.

**Виклад основного матеріалу.** Функціонування онімів у художніх творах вивчає літературно-художня ономастика, яка «не виникла безпосередньо у зв'язку з історичним розвитком, як реальна ономастика, а залежить від бажання автора та визначається задумом, художнім жанром, напрямком і стилем тексту» [10, 325].

Ономастикон Лесі Українки пов'язаний із фантастичними, міфологічними, біблійними та екзотичними образами, темами й сюжетами, що зумовило використання авторкою відповідних антропонімів, міфонімів та бібліонімів.

У шкільній програмі з української літератури представлено такі драматичні твори Лесі Українки, як драма-феєрія «Лісова пісня» (для профільного та рівня стандарту), а також драматична поема «Кассандра» (лише для профільного вивчення). Для додаткового прочитання автори програми рекомендують драматичні поеми «Бояриня» та «Одержима».

Оними у творчості Лесі Українки виявлені й проаналізовані багатьма вченими. Найґрунтовніше цю тему розкрила Т. Крупеньова в дисертаційному дослідженні «Ономастика драматичних творів Лесі Українки». Науковиця говорить про ономастичний простір драматичних творів Лесі Українки як про «своєрідний і віртуозно побудований, органічно вписаний у текстове тло, насичений численними зв'язками з усіма текстовими рівнями» [7, 8]. Тому оними Лесі Українки варто залучати і в процес шкільного опрацювання.

Із обраних згідно зі шкільною програмою текстів лише драматична поема «Одержима» (1901) належить до «періоду онімійної ошадності», який виділяють у творчості письменниці. Саме тому цей текст не багатий на власні назви, однак вони є концептуально продуктивними.

Працюючи над драматичною поемою «Кассандра», Леся Українка починає широко вживати ономастичну лексику, зокрема антропоніми та теоніми (назви давньогрецьких богів). Письменниця вважає власні назви одними з кращих способів характеристики дійових осіб.

Дослідники підкреслюють, що ономастична творчість письменників ґрунтується на певних засадах. Серед них виділяють «автобіографічні особливості митця; ономастичний доробок його попередників та відповідні літературні течії; суб'єктивні літературні уподобання; ономастичні реалії народу та країни, історичного періоду, епохи, де митець мешкав і творив» [12, 259]. Крім того, оними не є нейтральними, їхня функція стилетворча та характеротворча.

Письменниця добирає власні найменування дуже ретельно, враховує місце дії та часові реалії. «У «Лісовій пісні» для хронотопу Леся Українка бере не зовсім звичні імена, при цьому добираючи саме такі, що в той хронотоп прекрасно вписуються. У цьому полягає її ономастична майстерність і один із головних секретів її ономастичності» [7, 30]. Дослідники переконані, що антропоніми Месія і Міріам, а не традиційні Христос та Марія, значно посилюють художні властивості поеми «Одержима».

Аналізуючи літературно-художні оними в драматичних творах Лесі Українки на уроках літератури, пропонуємо також орієнтуватися на особливості першооснов цих текстів. Наприклад, ономастикон поеми «Одержима» (1901) сформовано під впливом Біблії; поема «Кассандра» (1907) побудована на основі давньогрецької міфології, зокрема міфу про загибель Трої; у драматичній поемі «Бояриня» (1910) змальовано добу Руїни, її художній зміст визначено опозицією «Україна – Московщина»; драма-феєрія «Лісова пісня» (1911) зазнала впливу волинського фольклору.

Старшокласники мають опрацьовувати додаткові джерела, зокрема біблійні та античні міфи, з'ясовувати походження фольклорних образів. Названа діяльність може бути частиною самостійної роботи як на уроці літератури, так і в домашніх умовах. У такий спосіб учням легше сприймати власні назви та образи-носії цих найменувань.

Важливо планувати навчальну роботу в межах декількох шляхів аналізу літературних текстів: пообразного (як основного, адже найбільшу частку онімів у творах складають саме власні назви персонажів – антропоніми, теоніми та міфоніми), словесно-образного (авторські модифікації власних назв – важливий засіб концептуалізації зображеного), хронотопного (деякі власні назви означають основні часопросторові утворення).

Так, пообразний аналіз є необхідним під час вивчення поеми «Одержима» Персонажі твору мають біблійних прототипів, однак імена не взяті з Біблії. Зокрема, Леся Українка вживає не бібліоніми Ісус чи Христос і Марія, а Месія та Міріам, адже у творі «йдеться не про канонічного, євангельського Ісуса Христа, а про «мого Христа», про створений генієм авторки величний, індивідуалізований образ, що не є системою християнських уявлень» [7, 30]. На початку драматичної поеми навіть імені Месія немає. Міріам часто називає героя особовим займенником, як-от: «Він там, він все сидить так нерухомо, як те каміння, що навколо нього» [9]. Учителю-словеснику пояснює учням: «Таке називання... виступає в ролі ономастичної ретардації. У такий спосіб зберігається інтрига, породжена загадковістю образу, певною містифікацією, яка згодом знаходить вираження в ідентифікації образу шляхом його іменування – Месія. Називання одержимого Месії займенником Він створює ефект інтимності, близькості Міріам та Месії [8, 84].

Антропонім Міріам – це варіант звичного для учнів імені Марія. «Сама форма Міріам, з **i**, а не з **a**, народилася з помилки, неадекватного прочитання ще в VII ст. біблійного тексту, записаного давньоєврейською мовою» [4, 76]. За словником «Власні імена людей», це особове найменування означає те ж саме, що й Маріамна – «чинити опір, відмовлятися, заперечувати» [11, 158]. Однак існує багато тлумачень цієї власної назви, адже ім'я Марія є популярним і має багато варіантів. Варто запропонувати учням віднайти всі можливі значення імені Марія та його варіантів, здійснити характеристику героїні через її ім'я. Школярі виконують пошукову роботу на основі таких рекомендацій учителя:

- використовуючи словники, довідники, інтернет-ресурси, знайдіть інформацію про походження та можливі значення імені Марія, його варіанти, особливо Маріамна, Маріам, Міріам;
- проаналізуйте зібрані дані та оберіть найбільш вдале значення, яке асоціюється з героїнею драматичної поеми Лесі Українки «Одержима»;
- аргументуйте свій вибір, залучаючи його до характеристики образу-персонажа.

Думки учнів можуть розділитися. Проте найхарактернішими значеннями для контексту поеми та характеристики героїні є переклади цього імені з давньоєврейської мови – вперта, сумна, відкинута.

Цікавою також є заувага Л. Зелінської про те, що в драматичній поемі Леся Українка «пропонує два імені – Одержима і Міріам» [2, 55]. Виходячи з цього, можна створити проблемну ситуацію, коли учні дають пояснення, чому, на їх думку, письменниця обрала два оніми для відображення внутрішніх якостей героїні, із якими діями та вчинками героїні вони пов'язані.

У драматичній поемі «Кассандра» вжито цілий ряд імен персонажів (*Кассандра, Пріам, Поліксена, Гелен, Паріс, Гелена, Андромаха тощо*). Ці найменування запозичені з давньогрецької міфології. Як випереджувальне домашнє завдання учням слід запропонувати ознайомитися із відповідними міфами.

Імена, наділені в міфології певним значенням, виконують символічну функцію в літературному матеріалі. Наприклад, антропоніми «Кассандра» та «Гелена» або «Кассандра» і «Гелен» створюють опозицію. Із поеми учні дізнаються, що Кассандра, дочка троянського царя Пріама, є пророчицею; Гелена – дружина спартанського царя Менелая, яка втекла з Парісом (братом Кассандри) у Трою; Гелен – брат-близнюк Кассандри, віщун і жрець. Наступним кроком для десятикласників стане з'ясування значень імен цих героїв (словникова робота). Найменування Кассандра означає «пророчиця», що відповідає її художній ролі в тексті. Гелена – це фонетичний варіант імені Олена, що з грецької – «сонячне світло, смолоскип» [11, 130, 169]. Гелена (Єлена Прекрасна) – жінка, через яку було розпочато Троянську війну, напівбогиня, донька Зевса й Леди. Т. Крупеньова переконана, що «Гелену... поетеса могла б назвати і Єленою, і Оленою... форму саме Гелена обрано серед іншого і тому, що вона майже збігається з формою Гелен» [7, 60].

Для порівняльної характеристики персонажів із залученням до аналізу їх найменувань можна запропонувати інтерактивне завдання «Діаграма Венна» – прийом критичного мислення для виявлення спільних ознак, зіставлення образів, характерів. Діаграма має вигляд двох кіл, які, перетинаючись, утворюють спільну площину. Саме в цій площині й представлено подібні риси персонажів. Учні одержують завдання *виявити спільні та відмінні властивості в таких образах драматичної поеми Лесі Українки «Кассандра», як Кассандра та Гелена*.

Вони роблять декілька пов'язаних між собою висновків. Зокрема про те, що Кассандра дійсно володіє даром віщування, однак до її слів ніхто не дослуховується. Натомість її брат Гелен завжди говорить неправду, незважаючи на те, що він також має екстрасенсорні здібності. Наприклад, Кассандра запитує: «*Як же ти віщуєш? Що кажеш людям?*», Гелен відповідає: «*Те, що треба, сестро, те, що корисно або що почесно*». Касандра дивується: «*Невже ніколи ти не бачиш, що буде, неминуче, невблаганне?*». Гелен, навіть не приховуючи: «*По щирості сказавши, – ні, ніколи*» [3].

Наступним висновок, який мають зробити школярі, полягає в тому, що серед антропонімів, які використовує Леся Українка в поемі «Кассандра», саме найменування головної героїні найбільш виправдане й доцільне.

Ще однією драматичною поемою, у якій можна простежити антропонімну та топонімну опозицію, є «Бояриня». Зазначимо, що в цьому тексті учням легше опрацьовувати власні назви, адже найменування звичні для сприйняття, на відміну від міфологічних у «Кассандрі». Сформулюємо кілька завдань для роботи з власними назвами в процесі аналізу драматичної поеми «Бояриня» та коментарі до них:

- *виділіть ключові топоніми у творі «Бояриня» (Україна (Вкраїна), Київ, Чигирин, Москва);*
- *виокремте основні хронотопи твору (старшокласники називають Лівобережну Україну доби Руїни та Москву);*
- *назвіть імена героїв у кожному з виділених хронотопів;*

– простежте, у яких варіантах уживаються імена в поемі та від чого це залежить (покликаючись на наявні наукові дослідження, зазначимо, що ім'я Степан і в російській, і в українській мові залишається тотожним, а от імені Оксана в часи Лесі Українки в російській мові не було [7, 102]. Виникає антропонімічна опозиція між українськими іменами та їхніми російськими варіантами. Для підтвердження варто залучати цитати з твору. Наприклад, цінною з точки зору ономастики є розмова Оксани та Ганни: «...а Ванька тут уже й вродився. / Ванька? Чому ж би не Івась? / Так тут зовуть, та й ми вже звикли. Мене ж матуся тільки та Степан зовуть іще Ганнусею. / А як же ти тут звелася? / Аннушка. / ...А як по-їхньому Оксана буде? / Аксинья чи Акюша. / Щось негарно. Оксана мовби краще. Ти, Ганнусю, мене таки Оксаною зови» [1]).

– з'ясуйте художню роль власних назв (географічних та антропонімічних) у тексті драматичної поеми (учні виявляють, що в драматичній поемі «Бояриня» топоніми тісно пов'язані з іменами людей; географічні назви виступають як центри двох основних хронотопів поеми, а також засобами об'єднання ряду найменувань дійових осіб; антропоніми у свою чергу вживаються для підкреслення україно-російської опозиції у творі).

Значною художньою продуктивністю вирізняються антропоніми та міфоніми у драмі-феєрії «Лісова пісня». Використання останніх зумовлено жанровими ознаками та стильовою домінантою твору. Неоромантичний текст передбачає наявність міфологічних, фантастичних створінь. Говорячи про них, письменниця зробила загальні назви міфічних істот власними: «Леся Українка оперує в «Лісовій пісні» фігурами нижчої демонології, тобто такими міфологічними поняттями, що існують у множині. Поетеса робить їх власними, виводячи у своєму тексті одного конкретного, індивідуалізованого представника цих істот чи одну конкретну їх групу (Потерчата, Злидні)» [7, 106]. Щодо образу Мавки, зокрема самого міфоніму, слід зазначити: «міфологічна мавка сприймається всіма на фоні «Лісової пісні» Лесі Українки як щось хороше, поетичне, і вже немає ніякого значення, що етимологічно цей демономім сходиться до досить неприємного сенсу «мрець, труп» [5, 225].

У процесі опрацювання драми-феєрії «Лісова пісня» на уроках літератури робота з міфонімами полягає в зіставленні міфологічних значень із текстуальними, визначенні авторських конотацій, які виникли завдяки художній діяльності Лесі Українки.

Організуючи вивчення антропонімів, учителю слід усвідомлювати, що імена або навіть їх відсутність є ключовим засобом для малювання дійових осіб. Наприклад, найменування Лукаш – форма імені Лук'ян (Лука), що означає з латинської «світло» [11, 72]; воно досить чітко відповідає світлому й доброму характеру персонажа. Мати Лукаша іменем не наділена. На уроці літератури це можна прокоментувати в такий спосіб: ...Лукашева мати – просто мати, без власного ймення: своєю поведінкою вона його не заслуговує» [6, 279] або «наймення «мати» не виражає її сутності, а лише слугує позначенням персонажа через визначення відношень спорідненості з Лукашем» [7, 116]. Учні мають осмислити названі художні прийоми, виходячи з авторського підходу до найменування або замовчування імені.

**Висновки.** Отже, у драматичних творах Лесі Українки використані антропоніми, міфоніми, теоніми та топоніми. Залучення онімів до процесу комплексного аналізу літературних текстів є досить цінним, адже саме власні назви різних типів поглиблюють осмислення образів-персонажів (антропонім – влучний засіб характеристики героїв), окреслюють місце подій, увиразнюють стильові та жанрові особливості аналізованих текстів.

Ключовою методичною рекомендацією є звернення до джерельних першооснов (античної міфології, біблійних образів, українського фольклору) авторського ономастикону. Це створює підґрунтя для визначення художньої ролі власних назв у творах Лесі Українки. Учні мають перебувати в постійному процесі зіставлення усталених онімів та їх художніх модифікацій, усвідомлювати відповідні оцінки, зроблені дослідниками творчості письменниці, використовувати їх у процесі осмислення літературного матеріалу.

## References

1. «Бояриня». Текст твору. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=481> (дата звернення: 06.07.2023).  
«Boiarynia». Tekst tvorv [«Boiarynia» The text of the work]. Retrieved from: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=481>
2. Зелінська Л. Туга за самопроекцією (спроба феміністичного підходу до драматичної поеми Лесі Українки «Одержима»). *Леся Українка і національна ідея: Збірник наукових праць*. Київ, 1997. С. 54–61.  
Zelinska, L. (1997). Tuha za samoproektsiieiu (sproba feministychnoho pidkходу do dramatychnoi poemy Lesi Ukrainky «Oderzhyma») [The longing for self-projection (an attempt at a feminist approach to Lesya Ukrainka's dramatic poem «The Prossed Woman»)]. *Lesia Ukrainka i natsionalna ideia: Zbirnyk naukovykh prats – Lesya Ukrainka and National Idea: The Digest of Scientific Papers*. Kyiv, Ukraine. 54–61.

3. «Кассандра». Текст твору. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=10382> (дата звернення: 08.07.2023).  
«Kassandra». Tekst tvorv [«Kassandra». The text of the work]. Retrieved from: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=10382>
4. Крупеньова Т. Онимія драматичних творів Лесі Українки початку ХХ століття. *Записки з ономастики: Збірник наукових праць*. Вип. 4. Одеса, 2000. С. 75–84.  
Krupenyova, T. (2000). Onymia dramatychnykh tvoriv Lesi Ukrainky pochatku XX stolittia [Onymia of Lesya Ukrainka's dramatic works of the beginning of the 20th century]. *Zapysky z onomastyky: Zbirnyk naukovykh prats – Notes on Onomastics: The Digest of Scientific Papes*. Odesa, Ukraine. 4. 75–84.
5. Крупеньова Т. Перемога онимійних номінацій у драматичних творах Лесі Українки. *Вісник Львівського університету: зб. наук. праць: у 2-х частинах*. Вип. 71. Ч. II. Львів, 2019. С. 217–232.  
Krupenyova, T. (2019). Peremoha onimiinykh nominatsii u dramatychnykh tvorakh Lesi Ukrainky [The victory of onymary nominations in dramatic works of Lesya Ukrainka]. *Visnyk Lvivskoho universytetu – Bulletin of Lviv University : coll. of science works: in 2 parts*. 71. II. Lviv, Ukraine. 217–232.
6. Крупеньова Т. Семантико-стилістичні особливості власних назв у художньому тексті (на матеріалі драматургії Лесі Українки). *Леся Українка і сучасність: Зб. наук. праць*. Луцьк: Вежа, 2008. Т. 4, кн. 2. С. 275–282.  
Krupenyova, T. (2008). Semantyko-stylistychni osoblyvosti vlasnykh nazv u khudozhnomu teksti (na materialii dramaturhii Lesi Ukrainky) [Semantiko-Stylistic Features of the Proper Names in an Artistic Text (on Material of Dramaturgy by Lesya Ukrainka)]. *Lesia Ukrainka i suchasnist: Zb. nauk. prats [Lesya Ukrainka and Modernity: The Digest of Scientific Papers]*. Lutsk, Ukraine: Vezha. 4. 275–282.
7. Крупеньова Т. Функції власних назв у драматичних творах Лесі Українки: монографія. Одеса: Астропринт, 2004. 160 с.  
Krupenyova, T. (2004). Funktsii vlasnykh nazv u dramatychnykh tvorakh Lesi Ukrainky [The Functions of Proper Names in Lesya Ukrainka's Dramatic Works] : monograph. Odessa, Ukraine: Astroprint.
8. Мерзвинський В. Власні назви в системі поезики драми «Одержима» Лесі Українки. *Культура народів Причорномор'я*. 2004. № 52. Т. 1. С. 83–87.  
Merzhvynskiy, V. (2004). Vlasni nazvy v systemi poetyky dramy «Oderzhyma» Lesi Ukrainky [Proper names in the system of poetics of Lesia Ukrainka's drama «The Prossed Women»]. *Kultura narodov Prychornomor'ia – Culture of People of Prychornomor'ia*. 52. 1. 83–87.
9. «Одержима». Текст твору. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=514> (дата звернення: 08.07.2023).  
«Oderzhyma». Tekst tvorv [«The Prossed Woman». The text of the work]. Retrieved from: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=514>
10. Павликівська Н., Главацька Н. З історії вивчення літературної ономастики: стан та перспективи розвитку. *The Proceedings of the IV International scientific and practical conference «Actual Problems of Modern Science» (January 31 – February 3, 2023)*. Boston, USA. International Science Group, 2023. С. 324–329.  
Pavlykivska, N., Hlavatska, N. (2023). Z istorii vyvchennia literaturnoi onomastyky: stan ta perspektyvy rozvytku [From the history of the study of literary onomastics: state and prospects of development]. *The Proceedings of the IV International scientific and practical conference «Actual Problems of Modern Science» (January 31 – February 3, 2023)*. Boston, USA. International Science Group. 324–329.
11. Скрипник Л., Дзятківська Н. Власні імена людей: Словник-довідник. Київ: Наукова думка, 2005. 335 с.  
Skrypnyk, L., Dzyatkivska, N. (2005) Vlasni imena liudei: slovnyk-dovidnyk [People's proper names: dictionary-reference book]. Kyiv, Ukraine: Naukova dumka.
12. Шотова-Ніколенко Г. Проблематика вивчення власних назв у літературній ономастиці: автор і його твір. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2019. Вип. 71(2). С. 257–266.  
Shotova-Nikolenko, G. (2019). Problematyka vyvchennia vlasnykh nazv u literaturnii onomastytsi: avtor i yoho tvir [Problematics of the Studing of Proper Names in Literary Onomastics: Author and His Work]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filolohichna – Bulletin of Lviv University. Philological series*. 71(2). 257–266.

Mikhalchuk N.

ORCID 0000-0003-2761-0303

PhD in Philological Sciences,  
Associate professor of the Department of Literature,  
Methodology of its Teaching, History of Culture and Journalism,  
Nizhyn Mykola Gogol State University  
(Nizhyn, Ukraine) E-mail: arthur\_mab@ukr.net

Rudyuk T.

ORCID 0000-0002-3679-5648

Doctor of Pedagogical Sciences, associate professor,  
Professor of the Department of Ukrainian language,  
Methodology of its Teaching and Translation,  
Nizhyn Mykola Gogol State University  
(Nizhyn, Ukraine) E-mail: rudiukt@gmail.com

#### THE STUDY OF THE ONOMASTYCON OF LESYA UKRAINKA'S DRAMATIC WORKS AT SCHOOL

*The question of the functional significance of literary-fiction denominations in the process of the school analysis of Lesya Ukrainka's dramatic works at the lessons of Ukrainian literature in 10th form is considered in the article. Texts «The Prossed Woman», «Kassandra», «Boyarinya» and «The Forest Song» are the object of the authors' research.*

***The purpose** of the research consists in studying the functionality of onomastycon of Lesya Ukrainka's dramatic works during the analysis of artistic works by students of senior forms at the lessons of Ukrainian literature.*

***Methodology** of the research is based on general principles of methodology of teaching of Ukrainian literature in senior forms. In order to achieve the goals of the research general scientific (analysis, synthesis, generalization) methods and general didactic and methodological and literary research principles were used. The materials are based on corresponding onomastic studies of Lesya Ukrainka's creativity, in particular on T. Krupenyova's notes.*

***The scientific novelty.** The article is devoted to the study of the most productive groups of the onyms in Lesya Ukrainka's dramatic works. The functional possibilities of the antroponyms, toponyms, theonyms and mythonyms as means of characterizing of character images of writer's literary works are researched. The features of Lesya Ukrainka's literary-fiction onomastycon are studied on the example of involving proper denominations to the characterizing of character images within the image-by-image, the verbal image and the chronotope ways of analysis of the artistic work. The kinds of activity of creative, search and research nature, optimal for using in the process of the analysis of Lesya Ukrainka's creativity both at school lessons of Ukrainian literature and for extracurricular reading are offered.*

***Conclusions.** The conducted research allows authors to draw conclusions about the functional significance of literary and artistic onyms in the process of the school analysis of the dramatic work. In general the problem of the involving literary-fiction proper names to the process of the working on the artistic work within the research of onyms meanings outside the text and their functionality in the literary work with further comparison of meanings for the holistic assessment of the character image and dramatic works altogether are solved.*

***Keywords:** proper name, antroponym, toponym, mythonym, dramatic poem, drama-spectacular, image-by-image analysis, verbal image analysis, chronotope analysis.*

Стаття надійшла до редакції 21.06.2023

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Ю. І. Бондаренко